

Mitä Amerikan suomalainen sosia- listijärjestö enimmin tarvitsee juuri nyt?

Kun puolen kolmatta kuukautta sitten vielä olin "uudella mante-reella", huomautettiin minulle "Sä-kenien" toimituksen taholta, että olen velkaa sikäläisille tovereille jäähyväisepistolana. Ja minun oli myönnettävä, että se oli vähintä, mitä minulta silloin voitiin vaatia. Olinhan kolmen vuoden kuluessa saanut matkustella ympäri, niin et- tä käytyä useimmilla merkittä- villä suomalaisten asuinseuduilla. Ja olinhan sanut nähdä amerikalai- sen riistännän täydessä käynnissä tehtaissa ja työpajoissa, kaivosten pimennoissa ja erämaakämpillä, kivilouhimoilla ja katuojissa, lai- voissa ja kalastusasemilla sekä maanviljelystöissä niin aukeilla preereillä kuin korpien uutisperka- uksilla. Olin nähnyt työttömäin polkevan rautatien päätöntä "tai- sitehdasta" ja katsellut pörssien parvelta, kuinka rahamiehet lam- paita keriten tappelevat ryöstösaa- liista. Olin saanut pilkistää ka- pakka- ja punavalo-alueiden poh- jattomiin mutiin sekä nähdä vila- ukselta timanttikoristeisten lois- nukkien autorivit ja palatsit. Olin nähnyt äärettömiä luonnonrikka- uksia ja niiden tuhotonta tuhlaus- ta, yllisyyttä ja nälkää, oppia ja tietämättömyyttä, terveyttä ja pa- heita, edistystä ja taantumusta, he- delmöittäväää ja tappavaa.

Sanalla sanoen: olin nähnyt elä- män leikin sen jännittävimmässä muodossa, olin nähnyt suurkapita- listisen maailman häikäilemättö- män sieluttomana työntyvän esille farmarien ja pikkuporvariston yh- teiskunnasta, kuten kohooa ihmeel- linen tehdas satojen "sappojen" ti-

lalle tai ylpeä pilvenpiirtäjä hök- kelien entiseltä perustalta. Olin myös joutunut kirjoista hakemaan selitystä tälle verrattomalle "elävi- en kuvien" panoraamalle ja saanut lukea historian ehdottomasti tör- keimmän rikosromaanin. Lisäksi olin kuullut suupuheina kuvauksia oloista ja tapahtumista, jotka ovat mieltä järkyttävämmät kuin paras- kaan romaani. Ja iloisena siitä, että olin kaikkeen tähän saanut tu- tustua, olin valmis tulkitsemaan kiitollisuuttani kaikille nimittämät- tömille tovereille, jotka kaikilla maan äärillä ja etenkin Opistolla olivat minua auttaneet ymmärtä- mään näitä ilmiöitä mahdollisim- man oikein. Ja niin aloin ajatella, mitä asiaa osaisin sanoa, kun aluk- si olisin laverrellut kohteliaisuuks- sia vieraanvaraisuudesta ja tove- rillisesta kohtelusta — mikäli vii- me mainituita ollenkaan uskaltai- sin ottaa mukaan katsoen siihen li- säopetukseen, jonka olin saanut proletaarisen suorasukaisuuden lyhytsanaista asiallisuutta vaati- vassa taisteluelämässä. — Kirjo- tukseni lykkäytyi kuitenkin sattui- neista syistä ja — nyt ryhdyn tuo- ta velkaani maksamaan.

Siis: minkä käsityksen sain Amerikan suomalaisesta sosialisti- liikkeestä ja mitä se mielestäni eni- ten tarvitsee?

Ensi havainto, jonka pinnalle katsoen epäilemättä tekee on — riitaisuus. Rähäköidäänhän sitä muuallakin, herra nähköön, mutta uskallanpa panna vetoa siitä, ettei missään lehtien palstoja täytetä sellaisella tulvalla osastojen, komi- teain ja toimikuntain, yksilöiden ja

ryhmäin virallisia, puoli- ja epävirallisia julistuksia, lausunnoita, ponsia ja pöytäkirjoja, jotka täytävät suuria sivumääriä ja joita vatkutellen taistellaan alati uusissa vahduksissa, syytellään ja saivarrellaan, intetään ja väitetään ja lopetetaan, mistä alettiinkin: selvittämättömään sekamelskaan. Ja osastoissa sekä yksityispiireissä kuljettaa kaiku samaa soppaa talosta taloon, siinä panetellaan ja juorutaan, uskotaan salaisuuksia ja ilmiannetaan, räyhätään ja rähistään.

Niille, jotka heti tässä väittävät minun liioittelevan, huomautan, että niin mahtaa olla laita, kun näin „runollisen vapaalla lennolla” siitä yleiskuvaa koitan antaa. Mutta kun tarkemmin katsotte, niin myönnätte, että mitä tässä liioittelenkin, sen teen alleviivatakseni jotain, joka sietää korjausta. — Kun minulta joskus luentojen jälkeen tai muuten vadiittiin tähän selitystä, vastasin seuraavaan tapaan:

Amerikan suomalainen siirtokansa on kokoonpantu talonpoikaisväestä, jonka itsepintaista yksilöllisyyttä „Amerikan henki” on vain rajummaksi lietsonut. Työläisäsema on farmin toivossa tuntunut väliaikaiselta, ja jos on suuttunut yhteen työpaikkakan, on lähtenyt (Lännelle varsinkin) toista hakemaan. Onpa säästörahoilla voinut pitää vapaa-aikaakin — tai on ollut pakotettu pitämään ja siitä on oppinut pitämään itseään omana herranaan. Eipä pikkuporvarilliseen asemaankaan ole ollut aivan mahdollonta askelta, mojakkasapan, poortitalon, saunan, pallohaalin tai kääntistoorin herraksi on voinut kohota.

Yhdistyselämä on ollut tuosta heijastusta. Seurakunta, raittius-

tai veljeysseura eivät ole olleet järjestöjä, joihin on luokka- tai työpaikkayhteyden takia ollut pakko yhtyä ja joissa on ollut pakko taistelua varten koossa pysyä. Onhan niihin liitytty noin vain kuin „vapaaehtoisesti”, uteliaisuuttaan ja kun ei ole ollut muuallekaan mennä, ja — yhtä herkästi on totuttu niistä eroamaan. Suuttua tuinahdetaan vain joihinkin „johtohenkilöihin”, ja tuota pikaa on pystyssä uusi seurakunta, apuseura tai mikä tahansa uusine „aatteineen”. Eikäpä ole noista piirteistä voinut olla vapaa työväenliikekään; sosiafistiosastokin, varsinkin alkuaikanaan, on useille vain tuollainen kisakenttä, jossa voi ajaa yksityispyyheitään, pelata „prominenttia”, koetella taiteellisia taipumuksiaan, yrittää komentaa, joutua riitaan, nostaa rähäkkiä ja erota, mennä vastustajain leiriinkin. Ja kun on ollut tällaisia ilmiöitä osastossa, ei ole ihme, että joukkojen kesken kuulee puheita: ei siellä viitsi käydä, siellä vain riidellään ja kukkoillaan.

Onko kaikki järjestössä tapahtuva riita sitten pahaa? Kaukana siitä! Minä vain olen tahtonut taustaksi piirtää sen kaikkein pahimmassa muodossaan, poroporvarisyyksilönä, että sen mahdollisesti vielä eläviä jätteitä huolella koetettaisiin perata pois, välttää. Ja että tuota perattavaa vielä on aika lailla, kuka tahtoisit sitä kieltää! Mutta on hyvääkin riitaa, sellaista joka haalit täyttää. „Siellä on tänään tiukka yhteenotto, sinne täytyy mennä”; kun noin kuulee sanottavan, silloin tietää, että ollaan oikealla tolalla. Silloin käsitellään riidassa asiaa, yhteistä etua koskevaa kysymystä, jonka jokapuolinen ymmärtäminen on välttämätön, ennenkuin siitä

ratkaisevan äänensä antaa. Silloin on kysymys todellisista suunnista, eri työläisasemista ja erilaisista kokemuksista syntyneistä käsityksistä, joiden yhteenvedetty summa on sen järjestön, työväenliikkeen kokonaisuus.

Usein sentään vedetään suuntariidan vaippa sangen nurkkakuntaisten rakittelujen peitoksi, ja mistä vähemmän on todellista pohjaa rähinällä, sitä enemmän huiskitaan sanoilla: oikea ja väärä sosialismi, revisionistit, syndikalistit, opportunistit, impossibilistit, tuplajuulaiset ym. Todellista asiaakin koskeva riitaisuus voi myös saada liian persoonallisen leiman ja käy vaikeaksi erottaa mikä siinä on asiaa, mikä rakittelua.

Eipä tietenkään pistä päähäni väittää, että koko suomalaisen sosialistijärjestön toiminta olisi tällaista. Tiedänhän mukanaolleen kokemuksesta, kuinka paljon vakavaa työtä tehdään ja on tehty — kuten sen kylmät numerotkin todistavat. Mutta kun minun tehtäväni tässä ei ole makeillen kehua sitä, mikä on asiaankuuluvaa — että työväenluokka järjestyy ja valistaa itseään — niin vedän esille tämän entisoloista erityyn epäkohdan.

Mutta epäkohdalle on löydettyvä parannuskeino — tietenkin, mitä sen esille vetäminen muuten hyödyttäisi! Ja parannuskeino onkin — olojen kehityksessä. Kun on tosi kysymys, s. o. luokkataistelu kärjistynyt aktiiviseksi taisteluksi, järkyttäväksi lakoksi varsinkin, silloin siilivät pois nurkkakuntaisuudet. Yhäkin voidaan olla eri mieltä hetken menettelytavasta, mutta päälletunkeva riisto ja sorto määräävät esiintymistapansa kautta myös vastustuskeinot yhä selvem-

min, vihdoin niin selvästi, että kaikkien täytyy myöntää noudatettava taktiikka ainoaksi mahdolliseksi. — Ja tulevan ilmitaitelun uhka se taivaanrannalle koahoavana pilvenä pakottaa miettimään torjumiskeinoja. Keskustelu esim. taloudellisesta järjestäymisestä, joka ennen on ollut ylimalkaisteoreettista („hyvä olisi järjestyä”), saa nyt hetken kiireisen kysymyksen polttavan leiman: päätös on tehtävä ja pian, että ennätetään toimiakin jotain, ennen kuin myrsky puhkee!

Koska siis mielestäni **taloudellisen järjestymisen kiirehtiminen** on tällä kertaa suomalaisten sosialistiosastojen tärkein tehtävä, valitsin sen viime luentomatkan tärkeimmäksi aineeksi. Historiallisen kehityksen johtavat voimat, varsinkin valtiokehityksen pääpiirteet sekä Amerikan yhteiskuntataloudellinen kehitys olivat tarkotetut taustaksi tälle ja luennoin niistä, mikäli osastot olivat niitä valinneet. Mutta ettei syntyisi tämän takia väärinkäsitystä suhteesta poliittiseen toimintaan, oli se otettava rinnalle ja koottava kaikki yleiskatsaukseksi valaisemaan kysymystä: mikä on sosialismi?

Erittäin tärkeänä pidin vastusta viimeainittuun kysymykseen, sillä siitä asiasta on ensinnä päästävä yksimielisyyteen, siitä täytyy riidan loppua. Ja sen riidan syynä onkin — sen halusin osottaa — vain se, että on omaksuttu jokin ylimalkainen opinkaa-va ja vakuutetaan siltä kannalta kaikkia muita vastaan. Toiset sanovat: „socialismi on työväen poliittista toimintaa tarkotuksella saavuttaa tuotantovälineitten yhteisomistus” ja toiset: „socialismi on taloudellista järjestäymistä ja taistelua tarkotuksella saavut-

taa työväen kontrolli työväenluokalle ja yleensä teollisuudessa sekä sen kautta lopettaa riisto".

Nyt koetin luennoillani osoittaa:

1. että työväen taloudellisen liikkeen välttämättömyyttä voivat korkeintaan epäillä jotkut suomalais. järjestön jäsenet, jotka suoraan talonpoikaismailta tulleina ja sosialismin aakkosia juuri oppineina odottavat sosialistisen hallituksen — sitten kun enemmistö on äänestyksellä saavutettu — jakavan oikeutta kaikille sieltä ylhäältä päin. Älköön väitetäkö, ettei sellaisia olisi! — Kapitalismin suurmaiden (Englannin, Amerikan) työväki on ollut toista sataa vuotta taloudellisessa toiminnassa, joten se heille on selviö. Jällellä olevan maan (Suomen) työväelle täytyy sitä vielä opettaa.

2. että työväen poliittista liikettä vastaan voi potkia vain se, joka ei ymmärrä yhteiskuntataloudellisen kehityksen kulkua, sitä että, kuten Marx sanoo, luokkayhteiskunta tulee yhä valtiollisemmaksi s. o. valtiovalta tunkeutuu yhä useammille tuotantolämän aloille: Amerikassakin se puuttuu työriittäisyyksiin, yrittää kieltää lakkooikeuden, ryhtyy määräälemään palkkasuhteita, rautatierahteja, tavarain hintojakin, pakottaa avaamaan yksityisten omistamat tavaramakasiinit, tutkii pääoman ja voiton "yksityisasiota", jopa ryhtyy suuriin liikeyrityksiin (Panama) ja vihdoin ottaa haltuunsa rautateitä, ase- y. m. tehtaita, s. o. alku siirtyminen valtiokapitalismiin, jonka kautta riistävä luokka yksityisriiston käydessä epävarmaksi yrittää riistolle pelastaa luokkan- sa luokkalaitoksensa, valtion välityksellä. Ja jos työväki ei jo

ennestään olisi kiinteästi kiini politiikassa, kuten on Amerikan- kin työväki, vaikka omalla tavallaan — pakottaisi tämä kehityksen ainakin siihen, ja missä se on olojen takia ollut mukana porvarispolitiikassa, ajaa tämä pääomariiston uusin ilmiö, trusti- ja valtiokapitalismi, sen itsenäisen ja luokkatietoiseen politiikkaan;

3) ja sosialismi ei ole valtio-omistusta itsessään eikä "sappakontrollia" itsessään, vaan on se työväenluokan kontrollia koko yhteiskunnassa: työpajassa, tehtaassa, koko teollisuusalalla, kunnassa, valtiossa, valtakunnassa — ja on se juuri laajenemassa yritykseksi kontrolleerata kansainvälisiä trusteja kansainvälisen uniotoiminnan kautta ja kansainvälistä politiikkaa (sodat, työväenlainsäädäntö, valtiollisten pakolaisten suojelus) sosialismin kansainvälisen politiikan kautta. Ja sikäli kuin päästään siihen, että tämä kontrolli alkaa tehot — huomattavampain ja vähemmän meluisain kumouksellisten tapahtumain ja uudistusten kautta, niin että selvästi vähenee riisto ja kasvaa työväen osuus tuotannon tulosten nautintoon, sikäli alkaa myös sosialismin toteuttaminen kohoten huippuunsa silloin, kun riiston tilaisuutta ei enää ole ja viimeiset korkotulot verotetaan pois.

Tämä, lyhyen tyyliä sellyssä muodossa niin suppeaksi pakotettu ohjelma on nyt mielestäni sellainen, että siitä ei pitäisi voida olla riitaa. Se on kansainvälisen sosialismin ydin, mikäli sitä olenkaan käsittänyt, s. o. se on tosiasiallisen kehityksen pääsuunta tähän hetkeen asti ja niinkuin se nyt näyttää jatkuvan.

Riitakysymyksiä, joista täytyy keskustella, ovat sitten m. m.:

- a) taloudellinen järjestäytymismuutto;
- b) suurlakko;
- c) saboteesi;
- d) valtiollinen menettelytapa;
- e) kunnallispolitiikan merkitys;

Ja jos näistäkin otetaan huolella selville, mikä on epäämättömän totta, supistuu riidanala vieläkin, esim.

a. Industriaalisen unionismin periaate on selviö, mutta sen yksityiskohtaiset piirteet vielä vaikeat määrittellä (vain käytännöllinen toiminta voi luoda sopivat suhteet eri liittojen ja niiden osien kesken ja juuri kehittyvään olojen vaatimat menettelytapauudistukset). Osa A. F. L:n kuuluvista liitoista on industriaalisen yleisunion epäämättömiä rakennusosia, vaikka niiden onkin vielä sitä varten kehityttävä; I. W. W:llä ei nyt ole edellytyksiä yleisunioniksi, mutta vaikuttaa se osittain herättävästi, osittain pakottavasti tähän kehitykseen ja voi itsekin järjestää eräitä aloja. Viimemainittu väitteeni voi jo joutua keskustelun alaiseksi, samoin kuin kysymys, missä määrin sen epäkypsyys, kuten eräiden vanhain unioiden vanhollisuus ovat katsottavat häiritseviksi tekijöiksi ja missä ja millä tavalla. Riidelkää siitä, toverit!

b. suurlakosta ei pitäisi olla sitä riitaa, mitä siitä pyritään hie-romaan. Onhan selvää, että lakot laajenevat taloudellisella alalla jopa yleislakkoluonteisiksikin, ja yhtä selvää on, että joukkoliikettä, sen huippuna yleislakon väkivoimaa tarvitaan yhä useammin kolkuttamaan porvarillisten parlamenttien portteja vähänkään merkitsevämpien uudistusten saamiseksi. Ja kun kaikki nyt alkavat myöntää, että sitä ei voi

mielin määrin tehdä, ennenkuin sen edellytykset (yleisen katke-rottunut työväen mieliala ja jonkinlainen järjestäymisaste) ovat saavutetut, niin mitä siinä on riitelemistä? Tuntuu kuin se olisi, varsinkin Amerikan suomalaisten kesken, aivan teoreettista suokoppua.

c) Saboteesista koetin osottaa, että siitä on tehty todella vaarallinen utopia (Giovannitti), mutta että toiselta puolen puolueen sen suosituskielto määrittelemättömyytensä takia antaa aihetta saivartelevalle arvostelulle, esim. kieltäkö puolue täysin lailisenkin saboteesin? Eittämätöntä on 1) että suuri osa käsityöläisten niin sanoakseni sällisaboteesia on suurteollisuudessa mahdotonta; 2) että omaisuutta tuhoavan, rikoslain alle tulevan saboteesin, agiteeraus on vaarallinen (vaikka sananvapaus on sillekin vaadittava), se kun avaa tien provokatsioonivaaralle. Kysymystä, missä määrin työkiihkon taltuttamista voi saada aikaan „suoralla toiminnalla”, on minun vaikea ratkaista; laitonta sen ei pitäisi olla. Että suurteollisuudessaakin voidaan tehdä kiusaa ilman, että se on suorastaan rikoslain alaista (voi tulla poikkeuslakeja), sitä vakuuttavat jotkut porvarillisetkin kirjailijat, mutta siinäkin tapauksessa sen merkitystä ei voi pitää suurena, koska riittävän yleinen lakko sen tekee tarpeettomaksi ja suuri rikkurimäärä tehottomaksi. — Näistä joistakin sen kysymyksen puolista voitaisiin siellä mielestäni keskustella joutumatta ristiriitaan puolueen perustuslain kanssa (siltäkin näet täytyy voida keskustella).

Valtiolliseen menettelytapaan nähden on mielestäni reformisti-

(revisionisti-) vaara suurempi kuin tahdotaan myöntää; varsinkin on raja valtio-sosialistisia (valtiokapitalistisia) ilmiöitä vastaan vedettävä tarkemmin ja huolella tarkattava pikkuporvarillisia (pappien, lakimiesten y. m. "intellektuaalien") ja vanhoillisten, ohjelma ja taktiikkatouhuja.

e. Joidenkin kaupunkien (Schelectadyn) sosialistihallinnan pikkuporvarillisuudesta olen nähnyt Call'issa ankaranlaisia arvosteluja. Kun se on tulossa yhä tärkeämmäksi, täytyy olla tarkka sen suhteen. Näitä kohtia silmällä pitäen olisi mielestäni helppoin löytää oikein suhde toiskielisten toverien toimintaan

Ja sitten taas joku suomalaisten toverien omista pyykeistä. Sellaista ärsytyspolitiikkaa, kuin Riston lähettäminen Itään Opiston asiamieheksi, seuraa rangaistus; eiköpä liene ollut toimeenpanevan komitean vaali vastaus siihen! Mutta menettely sellainen, kuin Itäpiirin komitean julistus, että hänelle osasto ei saa antaa haalia, piiristä erottamisen uhalla, on mitä törkein virkavallan ilmaus. Negaanee-injunktionin sisältö oli sitä laatua, että se edelleen on — ja aina on oleva — anteeksiantamaton. Eräitä kohtia „Raivaajan” menettelystä Opistoasiassa en voi pitää sallittujen taistelutapain joukkoon kuuluvana, mutta asanomaisena en ota sitä juttua pi-

temmästi esille. Mitä sitten tulee provokaattori- y. m. syytelyihin, on mielestäni kovin suuri heikkouden ilmaus, ettei niitä ole pätevästi tutkittu ja pantu paikalleen. (Muistan kuinka vaikea minun oli saada oikeutta Clevelandin valheellisen uutisen johdosta).

Ja se näyttää olevan Suom. Sos. Järjestön suuri heikkous, ettei sillä näy olevan kyllin päätävää kantajoukkoa, joka järjestön yleistä parasta katsoen esiintyisi tarpeen tullen tarpeellisella ponnella. Piiri-suunta- ja „känki”-politiikka saa aivan liian rennosti rehoittaa.

Joko teille riittää „totuuksia”? Summa summanaan: yleiseen olen siis tahtonut sanoa: Järjestön selväpäiset terveet voimat — teihin tutustuin joka osastossa esim. Idän luentomat kallani — heittäkää pois saamaton nahjustelu ja käykää tietoisella, päätävällä toiminnalla valvomaan järjestön tervettä kehitystä! Jättäkää väittelemiset ja rahankeuruutouhu uusille nouseville voimille — jotka sen kyllä hoitavat — ja käykää käsiksi oikeisiin asioihin, järjestäytymis- ja taktiikkakysymyksiin. Syventykää ja toimikaa; riidelkää, mutta riidelkää haalit täyteen ja lehtiön tilaajamäärä kaksinkertaiseksi!

Kangasala 2—24—14.

Toverillisesti

Yrjö Sirola.

